
[2024-31-RE](#)

Causa 2024-31-RE

(Cornella Ribera c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 215-2024. Recurs d'empara

Sentència del 9 de setembre del 2024

BOPA núm. 101, del 18 de setembre del 2024

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 de maig del 2024, per la representació processal de la Sra. Cristina Cornella Ribera, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en relació amb el procediment Ordinari 3000139/2018, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que insti la Secció Civil 3 de la Batllia per tal que dicti la sentència sol·licitada i que declari el dret de la recurrent a ser indemnitzada per la dilació soferta;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 17 de juny del 2024 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de juliol del 2024, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 28 de març del 2018, el Sr. Antoni Cornella Serra va formular una petició de judici civil per tal de presentar una demanda a tramitar pel procediment declaratiu ordinari contra la saig, Sra. Lourdes Alonso Martínez, i contra la seva asseguradora, la societat Financera d'Assegurances, SA, i, el 16 de maig del mateix any, va presentar la corresponent demanda en reclamació de quantitat, pels danys i perjudicis ocasionats per la venda en pública subhasta d'un immoble de la seva propietat i per haver obtingut un preu substancialment inferior amb la venda en pública subhasta en comptes de la venda directa, ja pactada, com pretenia el Sr. Cornella per un preu major.

1.2. El 8 de juny del 2018, la representació processal de la Sra. Lourdes Alonso Martínez i de la societat Financera d'Assegurances, SA va presentar un escrit plantejant una qüestió de prejudicialitat administrativa pel fet d'estar tramitant-se alhora un procediment disciplinari pel seu rol com a saig d'Andorra per la mateixa actuació que s'estava demandant per la via civil.

1.3. El 3 d'abril del 2019, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar un aute que desestimava la qüestió de prejudicialitat administrativa presentada.

1.4. El 16 d'abril del 2019, la representació processal de la Sra. Lourdes Alonso Martínez i de la Financera d'Assegurances, SA va interposar un recurs d'apel·lació contra aquest aute de desestimació.

1.5. El 16 de gener del 2020, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què revocava l'aute impugnat, exclusivament en el sentit de no efectuar pronunciament al respecte de les costes originades en la instància, i, confirmava la desestimació de la prejudicialitat al·legada per prematura.

1.6. El 29 de gener del 2020, el batlle encarregat del procediment ordinari va acordar la seva prossecució, emplaçant les parts a presentar els escrits corresponents de contesta i de rèplica. L'activitat judicial es va veure suspesa per la situació d'emergència causada pel coronavirus SARS-CoV-2 i el procediment no es va reprendre fins al 7 d'abril del 2021 amb la presentació dels escrits de conclusions per les parts.

1.7. La part demandant va morir el 21 d'octubre del 2021, i, el 3 de febrer del 2023, la seva filla i hereva universal, Sra. Cristina Cornella Ribera, va sol·licitar la successió processal en la seva posició de demandant per tal de continuar el procediment iniciat pel seu pare, instant la Batllia perquè dictés una sentència amb celeritat, ja que portava 23 mesos d'inactivitat.

1.8. El 6 de març del 2023, la Secció Civil 3 de la Batllia va dictar un aute que admetia la successió processal de la part recurrent en la posició processal que ocupava en el procés el difunt Sr. Antoni Cornella Serra, sense afegir nous tràmits per fer al·legacions i quedant els autes novament pendents del dictat de sentència.

1.9. El 17 de maig del 2024, la representació processal de la Sra. Cristina Cornella Ribera va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en relació amb el procediment Ordinari 3000139/2018, que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La part recurrent considera que se li ha vulnerat el dret a un procés de durada raonable, ja que el procediment judicial es va iniciar fa 6 anys i un mes i que les conclusions van ser presentades fa 37 mesos, i encara no s'ha dictat sentència en primera instància per finalitzar el procediment judicial iniciat l'any 2018.
- Reprodueix la jurisprudència del Tribunal Constitucional que estableix que per determinar la raonabilitat de la durada d'un procediment cal ponderar, en cada cas, els períodes de les diverses fases del procés, la complexitat de la qüestió enjudiciada, l'activitat desplegada pels òrgans judicials i l'activitat i l'actitud o el comportament processal de les parts.
- I conclou que l'assumpte objecte de judici no té una complexitat especial, ja que es tractaria de determinar si l'actuació de la saig va ser correcta, així com determinar els danys i perjudicis derivats d'aquesta actuació.
- Altrament, considera que com a part no se li pot retreure cap actuació dilatòria, ni cap passivitat.
- Per aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat, que insti la Secció Civil 3 de la Batllia per tal que dicti la sentència sol·licitada i que declari el seu dret a ser indemnitzada per la dilació soferta.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal manifesta que si bé és cert que no s'havia dictat sentència en el moment d'interposar aquest recurs d'empara, malgrat que ja havien transcorregut més de 3 anys des de la presentació de les conclusions de les parts, en el marc d'un procediment que havia de determinar l'existència o no de la responsabilitat professional d'un saig, motiu que no justifica la complexitat suficient per acreditar aquesta dilació.
- Considera que la inactivitat judicial constatada no és raonable i que la durada del procés supera els marges temporals ordinaris d'un procediment com el d'autes, sense que concorrin altres realitats que pugin justificar el retard per satisfer el dret a la jurisdicció de la recurrent.

- Per acabar, exposa que, el 6 de juny del 2024, el Tribunal de Batlles va dictar una sentència un cop ja formulada la demanda d'empara.

- Per aquests motius, el Ministeri Fiscal conclou que s'ha vulnerat el dret de la recurrent a un judici de durada raonable.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Una vegada admès a tràmit aquest recurs d'empara i comprovada, doncs, la concurrència de tots els pressupòsits exigits per la llei, tant els d'ordre jurisdiccional i competencial, com els relatius a la capacitat, a la legitimació i a la postulació de la part recurrent, així com a l'acompliment dels requisits formals i temporals, és procedent entrar en el fons de l'assumpte i remarcar fonamentalment la coincidència de la part recurrent i del Ministeri Fiscal en considerar que el procés que dona lloc a aquesta causa no ha tingut una durada raonable. Sense que això comporti la conclusió en el sentit que en el procés d'empara s'apliqui inexorablement el principi dispositiu.

3.2. El Tribunal Constitucional adopta la mateixa decisió aplicant la legislació i la doctrina jurisprudencial en la matèria sobre uns fets que igualment resulten incontrovertits. En efecte, el procediment que és a la base d'aquesta causa s'inicia el 28 de març del 2018. Té un desplegament al qual no se li pot fer un retret important (es va plantejar una qüestió de prejudicialitat administrativa) fins a la presentació de l'escrit de conclusions del 7 d'abril del 2021. Posteriorment, es va plantejar un incident de successió processal que va ser resolt el 6 de març del 2023. Es van produir diverses sol·licituds en petició d'una resolució que posés fi a l'assumpte. I amb data 17 de maig del 2024, la part agent va interposar aquest recurs d'empara. Posteriorment, el 6 de juny del 2024, el Tribunal de Batlles va dictar la sentència que posava fi a la primera instància.

3.3. En funció de les anteriors dades temporals, cal ara examinar si concorren els requisits precisos per tal que es declari que ha existit una dilació indeguda del procés. Aquest Tribunal, entre d'altres, en la sentència del 12 de juliol del 2024, (causa 2024-22-RE) ha recordat els pressupòsits per l'estimació de la durada irraonable o la dilació indeguda d'un determinat procés judicial. Son: i) la llarga durada; ii) la manca relativa de complexitat; iii) el risc de la demora; iv) que la dilació no sigui deguda a la part que l'al·lega; i, v) que resulta irrellevant el fet que la inactivitat sigui directament responsabilitat de l'òrgan judicial concernit. I ho ha fet, aplicant la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, que en un primer moment es va manifestar restrictiva i, després, s'ha mantingut constantment favorable.

3.4. Tots aquests requisits concorren en aquest cas. El lapse de temps transcorregut des de l'escrit de conclusions fins a la interposició del recurs d'empara és d'una durada excessiva. El procés, especialment en l'estadi en què es trobava no pot ser considerat complex. La recurrent pateix i assumeix el cost de la demora. No se li pot atribuir causalitat a la seva activitat processal. I resulten irrelevantes els motius pels quals l'òrgan jurisdiccional de primera instància no ha actuat amb major celeritat. El fet que amb posterioritat a la demanda d'empara s'hagi dictat sentència, res canvia sobre l'objecte de l'empara.

3.5. Finalment, la demanda d'empara sol·licita que, com a conseqüència de la vulneració del seu dret fonamental a un procés degut, per raó de la dilació irraonable, es reconegui el seu dret a obtenir una indemnització. No formula cap petició concreta al respecte. No obstant això, de conformitat amb l'article 92.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, se li reconeix aquest dret que podrà demanar davant la jurisdicció ordinària que l'haurà de fixar en l'import que estimi adequat.

3.6. L'estimació del recurs d'empara i la inexistència de part recorreguda determinen que no resulti procedent cap especial condemna en costes.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara interposat per la representació processal de la Sra. Cristina Cornella Ribera contra la inactivitat de la Secció Civil 3 de la Batllia en relació amb el procediment Ordinari 3000139/2018.

2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

3. Declarar que la recurrent té dret a ser indemnitzada en la quantia que determini la jurisdicció

---

ordinària mitjançant el procediment adient.

4. Declarar que l'estimació del recurs comporta que la imposició de costes no sigui procedent.

5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la recurrent, al president de la Batllia i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 9 de setembre del 2024.

Joan Manel Abril Campoy

President

Josep-D. Guàrdia Canela Jean-Yves Caillet

Magistrat Magistrat